

Angela TIMUȘ
coordonator

Gabriela IGNAT

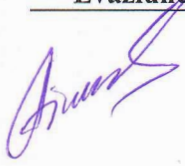
Nicu ȘARGU

**EVAZIUNEA FISCALĂ ÎN
REPUBLICA MOLDOVA
ȘI MODALITĂȚILE
DE COMBATERE**

Editura "Ion Ionescu de la Brad"
Iași - România

Evaziunea fiscală în Republica Moldova și modalitățile de combatere

**Angela TIMUȘ
(coordonator)**

Gabriela IGNAT

Nicu ȘARGU

**Evaziunea fiscală în Republica Moldova
și modalitățile de combatere**

Iași, 2022

Angela TIMUȘ (coordonator), Gabriela IGNAT, Nicu ȘARGU

Coperta și subcoperta: *Ada VĂRLAN*

Tehnoredactare: *Monica OPREA*

Referenți științifici:

Mihai MANOLI, conferențiar, doctor, Universitatea de Studii Europene din Moldova

Liudmila COBZARI, profesor universitar, doctor habilitat, Academia de Studii Economice din Moldova

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TIMUȘ, ANGELA

Evaziunea fiscală în Republica Moldova și modalitățile de combatere /

Angela Timuș (coord.), Gabriela Ignat, Nicu Șargu. - Iași : Editura Ion Ionescu de la Brad, 2022

Conține bibliografie

ISBN 978-973-147-458-8

I. Ignat, Gabriela

II. Șargu, Nicu

336

PREFAȚĂ

Cartea abordează o temă de strictă actualitate în contextul economic prezent, având drept deziderat prezentarea și analizarea unor aspecte teoretice și practice vizând evaziunea fiscală și combaterea acesteia.

Capitolul 1 intitulat "Abordări conceptuale cu privire la sistemul fiscal" include concepte, cadrul normativ și legislativ al taxelor.

Capitolul 2 "Noțiuni generale și elementele evaziunii fiscale" prezintă principalele elemente ale mecanismului fiscal specific Republicii Moldova, prin prisma legislației fiscale, unele particularități normative în tratarea evaziunii fiscale, clasificări ale fenomenului de evaziune și fraudă fiscală.

Capitolul 3 "Fenomenul de evaziune fiscală, efecte și modalități de dimensionare" cuprinde legăturile de cauzalitate dintre fiscalitate, presiune fiscală și evaziune fiscală, cum sunt aceste fenomene măsurate la nivel macro și micro economic, care sunt cauzele și efectele evaziunii fiscale manifestate la nivel de țară și organizație/entitate.

În capitolul 4 "Diagnosticarea fiscală și măsuri de combatere a evaziunii fiscale" sunt punctate analizele care se referă la dimensiunea evaziunii fiscale, cauzele și activitățile ce sunt pasibile la evaziuni sporite. Analiza conține fenomenul evaziunii fiscale în UE. Pentru a compara evaziunea fiscală, separat au fost prezentate, la fel și țările baltice. Cauzele, factorii determinanți și potențialele soluții de reducere a evaziunii fiscale, sunt sistematizate în acest capitol.

Parcursarea cărții reprezintă o provocare profesională pentru toți cei interesați de fenomenul de evaziune fiscală.

Lucrarea poate constitui un util instrument de lucru atât pentru studenții, masteranzii din Republica Moldova cât și pentru doritorii ce vor să se inițieze în domeniul economic.

Autorii

CUPRINS

INTRODUCERE.....	7
CAPITOLUL I. ABORDĂRI CONCEPTUALE CU PRIVIRE LA SISTEMUL FISCAL.....	9
1.1. Noțiuni generale	9
1.2. Cadrul normativ și legislativ al taxelor fiscale	19
CAPITOLUL II. NOȚIUNI GENERALE ȘI ELEMENTELE EVAZIUNII FISCALE.....	65
2.1. Repere conceptuale privind sistemului fiscal și politica fiscală	65
2.2. Mecanismul fiscal și elementele principale ale acestuia prin optica comportamentului fiscal al contribuabilului.....	70
2.3. Dimensiunea teoretico-conceptuală și elementele evaziunii fiscale.....	79
CAPITOLUL III. FENOMENUL DE EVAZIUNE FISCALĂ, EFECTE ȘI MODALITĂȚI DE DIMENSIONARE.....	87
3.1. Legăturile de cauzalitate dintre fiscalitate, presiune fiscală și evaziunii fiscale	87
3.2. Presiunea fiscală prin optica duală de cauză și efect al evaziunii fiscale	93
3.3. Analiza metodologiei de estimare și impact a evaziunii fiscale la nivel de entitate	98
CAPITOLUL IV. DIAGNOSTICAREA FISCALĂ ȘI MĂSURI DE COMBATERE A EVAZIUNII FISCALE	103
4.1. Experiența țărilor UE în estimarea și analiza evaziunii fiscale	103
4.2. Analiza fiscalității și a evaziunii fiscale în Republica Moldova	114
4.3. Modalități și soluții de combatere a evaziunii fiscale adaptate pentru Republica Moldova	121
BIBLIOGRAFIE	127
ANEXE	139

INTRODUCERE

Motivația constituie temeiul comportamentelor și activităților pe care le prestează indivizii în cadrul societății în funcție de specificul constrângerilor ce decurg dintr-o categorie sau alta de relații financiare (relațiile dintre subiecții fiscali și sarcinile fiscale). În cazul relațiilor de natură fiscală, problema motivației se pune în legătură cu sensul și rațiunea atribuită de individ rolului său de contribuabil. În funcție de modul în care se realizează valorizarea socială a contribuției sale financiare, se realizează și motivația sa. Modificările apărute în cadrul sistemului de necesități al individului influențează profund gradul de motivare fiscală al acestuia.

Comportamentul contribuabililor, care depinde atât de individ, cât și de mediul economic, are întotdeauna un sens. El corespunde căutării unei situații “optime” care să satisfacă necesitățile crescânde, iar comportamentul desemnează ceea ce este obiectiv, observabil în reacția globală a individului, independent de ceea ce acesta declară, de gândurile și atitudinile sale.

Pregătirea profesională, educația, tradițiile, mentalitatea și accesibilitatea informațiilor influențează comportamentul contribuabilului. Acest comportament poate fi diferit, însă, chiar de la individ la individ, deoarece comportamentele umane nu sunt întotdeauna raționale. În realitate există o mare incertitudine cu privire la reacțiile factorului uman.

Comportamentul fiscal al contribuabilului se situează între două limite „conformarea fiscală” și „rezistența fiscală” iar înclinația spre una din acestea depinde de un șir de motive, factori, restricții, obișnuințe, viziuni, educație, moralitate ș.a.

O presiune fiscală ridicată, ce depășește un anumit „prag”, începe să apese asupra economiei și are consecințe negative economice, sociale și psihologice în societate, fără a aduce resurse suplimentare bugetelor publice. Fiscalitatea exagerată determină încetinirea activității economice, atrăgând diminuarea bazei impozabile și, în consecință, a veniturilor publice. În același timp, stimulează munca la negru și dezvoltarea economiei subterane. Principala formă de rezistență a contribuabililor la creșterea impozitelor o reprezintă evaziunea fiscală, a cărei amploare este direct proporțională cu mărimea sarcinii

fiscale. Cu cât sunt mai mari obligațiile fiscale, cu atât crește mai mult fenomenul evazionist.

Încercând să scape de constrângerile unei presiuni fiscale ridicate, o parte din agenții economici plătitori de impozite se vor îndrepta spre economia subterană, sau vor intra în “greva fiscală”, urmând exemplul atâtor societăți cu capital de stat, sau, pur și simplu își vor micșora volumul de activitate.

Evaziunea fiscală a fost întotdeauna activă și ingenioasă pentru motivul că fiscalul, lovind indivizii în propriile venituri, îi atinge în cel mai sensibil interes și anume cel bănesc. Evaziunea fiscală este tot atât de veche și de omniprezentă în societate pe cât de veche este prezența statului și a legilor fiscale. Există o psihologie a contribuabililor, amplificată de lipsa de educație fiscală, la care se adaugă dimensiunea presiunii fiscale, deficiențele legislative și administrative ale gestionării impozitelor, care determină apariția și manifestarea evaziunii fiscale.

Astfel, evaziunea fiscală constituie un fenomen social cu implicații financiare, care constă în sustragerea contribuabililor de drept de la plata obligațiilor fiscale ce le revin, în mod parțial sau total utilizând lacunele legislative sau recurgând la manevre ingenioase în scopul ascunderii materiei impozabile.